

Arkadiusz J. Nowakiewicz

Ruch Kultury Chrześcijańskiej „Odrodzenie” Zarys genezy i rozwoju działalności społeczno-religijnej w Rzeszowie

Rocznik Kolbuszowski 13, 87-96

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Ruch Kultury Chrześcijańskiej „Odrodzenie” Zarys genezy i rozwoju działalności społeczno-religijnej w Rzeszowie

Historia i współczesność Stowarzyszenia Katolickiej Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie”

Współczesny Ruch Kultury Chrześcijańskiej „Odrodzenie” jest spadkobiercą i kontynuatorem idei działającego w międzywojennym dwudziestolecu Stowarzyszenia Katolickiej Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie”. Znaczący wpływ na powstanie „Odrodzenia” miało działające w latach 1906-1915 Towarzystwo Przyjaciół Młodzieży założone przez Cecylię Plater-Zyberkównę oraz środowisko koncentrujące się przy miesięczniku „Prąd”. Do powstania w roku 1919 SKMA „Odrodzenie” przyczyniły się różne grupy działające jawnie lub w ukryciu w okresie zaborów. U podstaw idei programowych leżała zasada „Instaurare in Christo”, mająca na celu odrodzenie państwa polskiego poprzez religijne, moralne i intelektualne odrodzenie narodu. W Deklaracji Ideowej SKMA „Odrodzenie” z 1923 roku czytamy: „Polska, budując jeszcze ciągle fundamenty życia własnego, ustala na długie lata kierunek i typ przyszłych pokoleń. Wysiłek nasz musi życie polskie przeniknąć duchem Chrystusowym zgodnie z naszą dewizą: «Instaurare in Christo». Życie w Polsce pragniemy oprzeć na ograniczonym prawie rozwoju, na odwiecznym prawie Bożym. Ono jedynie jest podstawą wszelkiej twórczości. Ono wnosi w życie tak jednostek jak i zbiorowości tężyźnę, ład i harmonię. Depozytariuszem i nieomylnym nauczycielem tego prawa Bożego jest Kościół katolicki, przeto łączymy się z nim miłością, czcią i posłuszeństwem największym”. W oparciu o podstawowe hasło członkowie „Odrodzenia” dążyli do formowania typu katolika trwającego pośród życia i wywierającego nań bezpośredni wpływ. Miało to być dokonywane w oparciu o przekonanie, że nie ma odrodzenia narodu bez odrodzenia jednostki.

„Odrodzenie” w swoim zamyśle stało się pionierem zbiorowego uczestnictwa w wyznawaniu wiary wśród istniejących stowarzyszeń katolików świeckich, przy zachowaniu wierności i ścisłego związku z katolickim Kościołem hierarchicznym. Ta postawa wyrażała się przez aktywny udział w życiu liturgicznym, wspólnych Mszach świętych recytowanych, oraz rekolekcjach otwartych i zamkniętych, w pogłębianiu wykształcenia katolickiego, w szerzeniu etyki katolickiej, a także w całości kształceniu życia publicznego i prywatnego.

Wybuch II wojny światowej przerwał aktywną działalność „Odrodzenia”; wielu członków Stowarzyszenia utraciło życie, nielicznym udało się przedostać na Zachód z Armią Generała Władysława Andersa, gdzie postanowili pozostać. Pozostała część tych, którzy przeżyli niemiecką i sowiecką eksterminację polskiego narodu oraz Kościoła rzymskokatolickiego, pozostała w PRL i choć utrzymywała dawne kontakty towarzyskie, to odbywały się one w podziemiu, bez możliwości podjęcia szerszej działalności. System komunistyczny PRL nie pozwalał na powrót do form organizacyjnych SKMA „Odrodzenie” istniejących przed wrześniem 1939 roku.

W nowej rzeczywistości po roku 1945 osobą jednoczącą i skupiającą pozostałą niezbyt liczną grupę dawnych członków stał się Prymas Polski Stefan Kardynał Wyszyński, który sam był również przedwojennym działaczem. To dzięki niemu środowisko „Odrodzenia” zachowało ciągłość, nie rozpadło się i poszukiwało nowych form działania. Aresztowany 25 września 1953 r. w ramach represji komunistów wobec Kościoła katolickiego, przebywał w różnych ośrodkach odosobnienia, zwolniony został dopiero 26 października 1956 r. Wydarzenia te nie zmieniły jednak postawy Prymasa Wyszyńskiego wobec wyznawanych wartości. Ostatecznie pozostał niezłomnym mężem opatrznosciowym dla całego „Odrodzenia”. Dał temu ponowny wyraz zapoczątkowując od 1957 r. cykliczne spotkania „Odrodzeniowców” na Jasnej Górze, nazwane Dniami Modlitw, które przebiegały podobnie jak przedwojenne Tygodnie Społeczne.

Wszystkie podejmowane przez Prymasa Tysiąclecia działania spowodowały, że obudziły się wśród wielu ludzi nowe nadzieje i wola działania na rzecz „Odrodzenia”. Kluczowe szczególnie okazały się ponadczasowe idee, które nie tylko należało przekazywać, ale przede wszystkim zaszczerpić następnym pokoleniom, a głównie młodzieży. Uczestnicząc w spotkaniach młodych na Jasnej Górze i wsłuchując się w dyskusje, Prymas dostrzegał niedostatki wiedzy religijnej, stąd też nawoływał do rzetelnego studiowania nauczania Kościoła.

Końcem marca 1979 roku Prymas Wyszyński podczas spotkania z przedstawicielami „Odrodzenia” uczestniczącymi w Dniach Modlitw

wyszedł z propozycją nazwania rozwijającej się przyszłej działalności, jako Ruch Kultury Chrześcijańskiej „Odrodzenie”. Działanie jego nie opierało się na zamianach organizacyjnych czy federacyjnych, lecz wskazywało kierunek do powstania ruchu, który będzie samodzielny i niezależny, ale jednocześnie działający za wiedzą Episkopatu Polski, w tym również w porozumieniu z poszczególnymi biskupami diecezjalnymi. Usilnie podkreślał, iż należy zachować świecki wymiar wspólnoty, której celem powinna być praca formacyjna i apostołska.

Wraz z upadkiem komunizmu w Polsce i szerszymi możliwościami działania organizacji, pojawiła się potrzeba powołania w ramach ruchu stowarzyszenia katolickiego, które zachowałoby nadaną przez Prymasa Tysiąclecia nazwę. W 1992 roku został opracowany Statut Stowarzyszenia Ruch Kultury Chrześcijańskiej „Odrodzenie” i zatwierdzony przez 256 Konferencję Episkopatu Polski obradującą w dniach 19 i 20 czerwca 1992 r. w Przemyślu. Prymas Polski Kardynał Józef Glemp mianował O. Leona Knabita, benedyktyna z Tyńca, krajowym Asystentem Kościelnym SRKCh „Odrodzenie”.

Warto odnotować, że na rozwój SKMA „Odrodzenie” szczególny wpływ wywarły wielkie osobowości, między innymi spośród osób konsekrowanych: ks. Władysław Lawandowicz, ks. Władysław Kornilowicz, błogosławiony biskup wileński Jerzy Matulewicz, Sługa Boży Jacek Woroniecki OP – wielki uczony i były rektor KUL, ks. Antoni Szymański, wspomniany już wcześniej Sługa Boży ks. Stefan Kardynał Wyszyński – Prymas Tysiąclecia, błogosławiony Michał Czartoryski OP, ks. Tadeusz Fedorowicz, a także osoby świeckie do których można zaliczyć chociażby: Antoniego Chacińskiego, prof. Karola Górskiego, Antoniego Gołubiewa, prof. Stefana Swieżawskiego, Michała Sobańskiego, Konstantego Turowskiego, Wacława Sobańskiego, Stanisława Stommę, Ignacego Kruszyńskiego oraz wielu innych. To dzięki niestrudżonym charyzmatycznym postaciom SKMA „Odrodzenie” mogło oddziaływać na ówczesną polską rzeczywistość, w której przyszło im żyć.

Rzeszowskie środowisko Ruchu Kultury Chrześcijańskiej „Odrodzenie”

Działalność Wspólnoty modlitewno-studyjnej w Rzeszowie ma swój początek w Jasnogórskich Dniach Modlitw, które odbywały się pod przewodnictwem Prymasa Stefana Kardynała Wyszyńskiego we wrześniu 1979 roku. Uczestniczyli w nich przedstawiciele – seniorzy przedwojennego „Odrodzenia” oraz powojennej inteligencji z różnych diecezji, w tym także

z diecezji przemyskiej, do której przynależał uprzednio Rzeszów. Podczas tego krajowego spotkania narodziła się koncepcja organizowania cyklicznych Regionalnych Dni Modlitw Inteligencji.

Następstwem tej zarysowanej idei było spotkanie Ignacego Krużyńskiego, przewodniczącego Krajowej Rady Dni Modlitw na Jasnej Górze (były członek Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie” w okresie międzywojennym, następnie jego senior-lider) z ks. bp. Ignacym Tokarczukiem. Powzięte wspólne ustalenia doprowadziły do pierwszego spotkania założycielskiego Ruchu Kultury Chrześcijańskiej „Odrodzenie” w Rzeszowie, które odbyło się dnia 14 grudnia 1980 r. Miejszem zgromadzenia była parafia Chrystusa Króla. W organizację przygotowawczą tego wydarzenia, poprzez rozesłanie zaproszeń do inteligencji Rzeszowa, włączyli się Tomasz Kędzior i Jerzy Hohendorff, którzy byli wcześniej reprezentantami diecezji przemyskiej podczas Krajowych Dni Modlitw.

Rozwój wydarzeń i zainteresowanie przynależnością do Wspólnoty zaowocowały kolejnym spotkaniem, które odbyło się w dniu 18 stycznia 1981 r. u OO. Bernardynów w Rzeszowie. Postanowiono też, że klasztor bernardyński będzie stałym miejscem spotkań. Na prośbę przedstawicieli Rady Dni Modlitw oraz Ruchu Kultury Chrześcijańskiej „Odrodzenie” gwardian Kanty Bartnik OFM przydzielił tworzącej się grupie opiekuna i moderatora, którym został Cherubin Pajak OFM. Powołana została również osoba świecka jako przewodnicząca zespołu organizacyjnego, funkcja ta przypadła Annie Pałce.

Podkreślenia i wspomnienia wymaga fakt, iż nowo zorganizowana Wspólnota rzeszowska aktywnie włączyła się już w swoje pierwsze ogólnopolskie Jasnogórskie Dni Modlitw, które odbyły się w dniach 4-6 września 1981 r. jako XXV Dni Modlitw Ruchu Kultury Chrześcijańskiej „Odrodzenie” pod protektoratem nowo wybranego Ks. Prymasa Józefa Glempa, po dotychczasowym mecenacie J.E. Ks. Stefana Kardynała Wyszyńskiego, który zmarł 28 maja 1981 r.

Wspólnota rzeszowska od początku powstania działała jako Ruch bez wyraźnie zaznaczonych struktur organizacyjnych, stąd też nie prowadzono rejestru przynależących członków. Zabieg ten wynikał z obaw przed represjami ówczesnego systemu komunistycznego, zwalczającego wszelkie organizacje religijne i prześladowanego zaangażowane w nie osoby. Dlatego też wszelkie listy osobowe miały charakter nieformalny i wewnętrzny, służyły wyłącznie pozyskiwaniu nowych członków poprzez rozdysponowywanie zaproszeń czy też identyfikowaniu uczestników na wspólnych wyjazdach i organizowanych spotkaniach zamkniętych. O wielkości liczebnej osób

zainteresowanych tematyką „Odrodzenia” na terenie Rzeszowa, po części informuje najstarsza zachowana lista uczestników zaproszonych na trzecie spotkanie RKCh „Odrodzenie”, które zorganizowano po raz drugi w kościele Ojców Bernardynów w Rzeszowie w dniu 15 lutego 1981 r. Zarchiwizowany wykaz zawiera imię i nazwisko oraz adres (dane te przedstawia Tabela 1, szczegółowy adres pominięto w publikacji). Pomimo iż zestawienie obejmuje ponad 180 osób, to według relacji świadka ówczesnych wydarzeń Anny Pałki, na spotkanie przybyło ponad 300 osób, nie tylko z dawnego województwa rzeszowskiego, ale też krośnieńskiego i przemyskiego.

Tabela 1. Lista uczestników spotkań studyjno-modlitewnych wg wysłanych zaproszeń na dzień 15.02.1981 r.

Lp.	Imię i Nazwisko	Miejscowość zamieszkania	Lp.	Imię i Nazwisko	Miejscowość zamieszkania
1	Antosiewicz Anna	Rzeszów	92	Petecka Aniela	Przemysł
2	Barańska Czesława	Rzeszów	93	Pękoś Maria	Rzeszów
3	Berkowicz Józef	Rzeszów	94	Pikor Michał	Rzeszów
4	Betlej Zdzisław	Rzeszów	95	Pillerowie Maria, Adam	Rzeszów
5	Bielska Janina	Rzeszów	96	Piotrowska Czesława	Rzeszów
6	Binduga Witold	Rzeszów	97	Pitucha Anna, Zofia, Piotr	Rzeszów
7	Bira Stanisław	Rzeszów	98	Półtorak Józef	Rzeszów
8	Biskup Franciszek	Rzeszów	99	Pondel Stanisława	Rzeszów
9	Rudzińska Bogusława	Rzeszów	100	Popek Maria	Boguchwała
10	Bujak Marta	Wola Rafałowska	101	Prędecka Maria	Rzeszów
11	Bury Jan	Rzeszów	102	Pustelak Urszula	Rzeszów
12	Cebula Ewa	Rzeszów	103	Puskarewicz Wanda	Rzeszów
13	Chorzempa Rudolf	Rzeszów	104	Rączy Stefania	Przybyśzówka
14	Chuchla Krystyna	Rzeszów	105	Radziszewski Adam	Rzeszów
15	Czajka Józefa	Rzeszów	106	Reichhart Adam	Rzeszów
16	Czarnik Małgorzata	Rzeszów	107	Rogosiński Ryszard	Rzeszów
17	Dec Andrzej, Ewa, Marian, Danuta	Rzeszów	108	Rzasa Władysław	Rzeszów
18	Donth Maria	Rzeszów	109	Rzasa Eugeniusz, Marek	Rzeszów

19	Chabinka Wojciech	Rzeszów	110	Rzasa Janina, Jacek, Krzysztof, Maria	Rzeszów
20	Dresler Dominika	Rzeszów	111	Sajczuk Teodozja	Rzeszów
21	Dobek Helena	Rzeszów	112	Sawiccy J., A., T., A.	Krosno
22	Dyżewska Domicela, Stanisław	Rzeszów	113	Skrzeszewska Eligia	Rzeszów
23	Drozd Jolanta	Rzeszów	114	Smejkal Elżbieta	Rzeszów
24	Drzał Joanna	Rzeszów	115	Smoła Józef	Rzeszów
25	Dyboś Eugeniusz, Helena	Rzeszów	116	Śmiczak Adam	Rzeszów
26	Feret Stanisław	Rzeszów	117	Stopka Urszula	Rzeszów
27	Fleszar Bolesław	Rzeszów	118	Świątek Władysław	Rzeszów
28	Flig Zofia	Rzeszów	119	Świtkowie Urszula, Jan	Rzeszów
29	Frączek Barbara	Rzeszów	120	Szeliga Franciszka	Rzeszów
30	Furtek Elżbieta	Rzeszów	121	Szczaczasz Jan	Rzeszów
31	Gąsior Bronisław, Maria	Rzeszów	122	Szkoda Anna	Rzeszów
32	Gibalewicz Joanna	Rzeszów	123	Sikora Bronisława, Stefania	Rzeszów
33	Głowa Barbara	Jasło	124	Szpilowska Antonina	Rzeszów
34	Grochmalowie Anna, Stanisław	Rzeszów	125	Szubart-Lelek Anna	Rzeszów
35	Grzegorzczak Wiesław	Rzeszów	126	Szumilas Janina	Rzeszów
36	Hohendorf Jerzy	Rzeszów	127	Szwaja Marian	Rzeszów
37	Humnicki Piotr	Rzeszów	128	Szypuła Franciszek	Rzeszów
38	Inglot Grzegorz	Rzeszów	129	Stankiewicz Irena, Stanisław	Rzeszów
39	Janda Maria	Rzeszów	130	Tyczyński Józefa, Józef	Rzeszów
40	Jurek Anna	Rzeszów	131	Trejtniar Kazimiera	Rzeszów
41	Kadaj Danuta	Rzeszów	132	Uchman Władysław	Rzeszów
42	Kalisztan-Zegar Zofia	Rzeszów	133	Ulma Helena	Rzeszów
43	Kałkowski Kazimierz	Rzeszów	134	Wacław Wanda	Rzeszów
44	Kamieniecki Władysław	Rzeszów	135	Walankiewicz Zygmunt	Rzeszów
45	Kaszuba Janina	Rzeszów	136	Walkowski Mieczysław	Rzeszów
46	Kawalec Henryk	Rzeszów	137	Wanatowicz Stanisław	Rzeszów
47	Kądziela Alina	Rzeszów	138	Wiglusz Maria	Rzeszów
48	Kędziński Wiesław	Rzeszów	139	Wilk Barbara	Rzeszów
49	Kędzior Tomasz	Rzeszów	140	Wilkowie L., M., A.	Krosno
50	Kidacka Stefania	Rzeszów	141	Wilk Stanisław	Rzeszów
51	Kania Maria	Rzeszów	142	Wisł Krzysztof	Rzeszów
52	Kluś Maria	Rzeszów	143	Wojturska Wiesława	Rzeszów
53	Koszyk Jadwiga	Rzeszów	144	Wojturski Jan	Rzeszów

54	Kowal Tadeusz	Rzeszów	145	Wolicka Teresa	Rzeszów
55	Koza Teresa, Senka Maria	Rzeszów	146	Worsztynowiczowie Stefan, Stanisława	Rzeszów
56	Kraus Andrzej	Rzeszów	147	Wójtowicz Czesław	Przemysł
57	Krogulecka Jadwiga	Przeworsk	148	Zaborowska Alicja	Rzeszów
58	Kubala	Rzeszów	149	Zaborowska Barbara	Rzeszów
59	Kula Janina, Stefania	Rzeszów	150	Ziemia Danuta	Rzeszów
60	Kunciowie M., M.	Rzeszów	151	Ziemińska Zofia	Rzeszów
61	Kuś Helena	Rzeszów	152	Żeglin Antoni	Rzeszów
62	Kuźniar Bronisława	Rzeszów	153	Żółkiewicz Adam	Rzeszów
63	Kuźniar Tadeusz	Rzeszów	154	Gujda Jadwiga	Rzeszów
64	Lipski Kazimierz	Rzeszów	155	Janik-Giernata Zofia	Rzeszów
65	Lisowska Krystyna	Rzeszów	156	Ziobro Piotr	Rzeszów
66	Lochman Zdzisław	Rzeszów	157	Pałka Anna	Rzeszów
67	Łuszczki Zofia	Rzeszów	158	Gargała Marianna	Rzeszów
68	Magnucka Janina	Rzeszów	159	Jacyna Tadeusz	Albigowa
69	Majdańska Małgorzata, Maria	Rzeszów	160	Kościółek Józefa	Rzeszów
70	Marcinak Eleonora	Rzeszów	161	Konieczkowski Janusz	Rzeszów
71	Marczyński Władysław	Rzeszów	162	Łagan Stanisław	Rzeszów
72	Miąsik Leokadia	Rzeszów	163	Świeżak Adam	Rzeszów
73	Michalska Zofia	Rzeszów	164	Orlińska Krystyna	Rzeszów
74	Michalek Janina	Rzeszów	165	Windurska Lidia	Rzeszów
75	Mik Anna	Rzeszów	166	Kamienicki Władysław	Rzeszów
76	Mikoś Danuta, Barbara	Rzeszów	167	Fludzińska Maria	Rzeszów
77	Miśków Maria	Rzeszów	168	Żółtek Tadeusz	Rzeszów
78	Myśliwy Stanisława	Rzeszów	169	Wierzbińska Maria	Rzeszów
79	Nalborczyk Jadwiga	Rzeszów	170	Jarecka Wanda	Rzeszów
80	Nalepa Teresa	Rzeszów	171	Szeliga Maria	Rzeszów
81	Niemiec Marta	Rzeszów	172	Orłowscy Maria, Józef	Krosno
82	Nierojewski Witold	Rzeszów	173	Cieślicka Stanisława	Rzeszów
83	Nitkowski Czesław	Rzeszów	174	Kania Maria	Rzeszów
84	Nowak Antoni	Rzeszów	175	Szczepanek Jolanta	Rzeszów
85	Nowak Barbara	Rzeszów	176	Sobecki Stanisław	Jarosław
86	Nyzio Ryszard	Rzeszów	177	Dudek Maria	Rzeszów
87	Obłej Kazimiera	Rzeszów	178	Maćkowicz Adam, Helena	Rzeszów
88	Odój Zofia, Czesław	Rzeszów	179	Odój Edward	Rzeszów
89	Pałka Małgorzata, Antoni	Rzeszów	180	Kucharska Zofia	Rzeszów

90	Pańczyk Stefania	Rzeszów	181	Andrejczuk Urszula	Rzeszów
91	Peszko Anna, Antoni	Rzeszów	182	Jędrejko Mieczysław	Rzeszów

Podstawa źródłowa: Członkowie „Odrodzenia”. Adresy do korespondencji, Teczka nr 19, mps w Archiwum Prywatnym Anny Pałki z 1981 r.

Oddziaływanie rzeszowskiego środowiska „Odrodzenia” przyczyniło się w znacznym stopniu do powstawania nowych Wspólnot na sąsiednich terenach, których mieszkańcy uczestniczyli przy organizacji ważniejszych wydarzeń. Nowe grupy RKCh „Odrodzenie” powołane zostały w Łąncucie, Jarosławiu i Przemyślu. W miejscowościach tych spotkania początkowo odbywały się w domach zaprzyjaźnionych rodzin i przy współobecności księdza. Jednak w miarę zwiększania się liczebności członków zgromadzenia przenoszono na miejsca przy kościele.

Transformacja ustrojowa, jaka zaszła w Polsce w latach dziewięćdziesiątych, spowodowała nie tylko wzrost nadziei na lepsze jutro wśród ludzi, ale pozwoliła na większą swobodę i oficjalne, otwarte wyjście do społeczeństwa różnych organizacji, ruchów patriotycznych czy religijnych. W przypadku Ruchu Kultury Chrześcijańskiej „Odrodzenie” zmianie uległ charakter organizacyjny, przekształcono ruch w nową formę prawną, jaką jest stowarzyszenie. Dla spójności i ciągłości historycznego dziedzictwa zachowano w nazwie Ruch, przyjęto ponadto Statut organizacyjny, oraz wybrano oficjalne władze krajowe. Proces przekształcenia odbył się za aprobatą Episkopatu Polski (czerwiec 1992 r.), miejscem rejestrowym został Sąd Wojewódzki w Poznaniu (15 września 1992 r.).

Konsekwencją zmian na forum ogólnopolskim w „Odrodzeniu” z dniem 24 października 1992 r. rzeszowska Wspólnota stała się Kołem Stowarzyszenia; a patronem został błogosławiony Jan z Dukli, w intencji którego modlono się o bezzwłoczną kanonizację. Regionalne Koło przyjęło krajowy Statut, realizując w oparciu o niego swoją działalność. Pierwszym prezesem na czteroletnią kadencję została wybrana Anna Pałka, która kontynuowała swoją wcześniejszą działalność do roku 1996, czyli jubileuszowego 25-lecia „Odrodzenia” w Rzeszowie, dalsze przewodniczenie objął Jerzy Malinowski.

Początek roku 2006 jest dla rzeszowskiego „Odrodzenia” czasem, w którym traci swojego pierwszego, wieloletniego opiekuna duchowego i moderatora O. Cherubina Pająka, który zmarł 4 lutego 2006 r. Decyzją Biskupa Rzeszowskiego Kazimierza Górnego, kolejnym Asystentem Kościelnym grupy zostaje Władysław Waśko OFM.

Wspólnota rzeszowskiego Koła Stowarzyszenia „Odrodzenie” pro-

wadzi nieprzerwanie aktywną pracę formacyjną własnych członków oraz aktywnie włącza się w życie mieszkańców miasta, zaznaczając katolicki i społeczny wymiar wartości na wielu płaszczyznach, między innymi należą do nich: comiesięczne spotkania-konferencje studyjne, udział w rekolekcjach pod duchowym przewodnictwem Prymasa Polski (za życia był to abp. Ignacy Tokarczuk), a także przygotowywanie religijnych sympozjów, dni skupienia, udział w Dniach Modlitw na Jasnej Górze, uroczystościach kościelnych i państwowych, pielgrzymkach po sanktuariach. Ewenementem na skalę krajową, a więc i na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż od roku 1996 powstały Koła Młodzieżowe w szkołach średnich Rzeszowa, działają w: Zespole Szkół Ekonomicznych, Zespole Szkół Energetycznych, Zespole Szkół Gospodarczych, Zespole Szkół Samochodowych, Zespole Szkół Spożywczych, Zespole Szkół Nr 3 oraz w I i II Liceum Ogólnokształcącym. W roku 2003 zaczęło swoją działalność Koło Akademickie SRKCh „Odrodzenie” przy Klasztorze OO. Dominikanów.

Wszystkie podejmowane dzieła Wspólnoty wpisują się w dziedzictwo propagowane przez założycieli z okresu początku XX wieku współczesnym sobie i pozostawione przyszłym pokoleniom, przejawiające się w budowie życia osobowego, rodzinnego i społecznego, ze szczególnym zanurzeniem w dewizie „Instaurare omnia in Christo”.

Bibliografia:

1. Członkowie „Odrodzenia”. Adresy do korespondencji, Teczka nr 19, mps w Archiwum Prywatnym Anny Pałki z 1981 r., b. sygn.
2. Jakubowski M., To już 90. lat. Refleksje w związku z dziewięćdziesięcioleciem „Odrodzenia”, Archiwum Prywatne Arkadiusza J. Nowakiewicza z 2012 r., b. sygn.
3. Kaczorowski S., *Historia działalności i tradycja „Odrodzenia”*, Londyn 1980
4. Kronika Ruchu Kultury Chrześcijańskiej „Odrodzenie” w Rzeszowie, t. 1. za lata 1980-1992, Archiwum OO. Bernardynów w Rzeszowie, b. sygn.
5. Malinowski J., Sprawozdanie z działalności Koła w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2004 r., w Archiwum Prywatne Arkadiusza J. Nowakiewicza z 2012 r. b. sygn.
6. Pałka A., *Zapiski z działalności w minionym ćwierćwieczu 1980-2005*, Rzeszów 2006
7. Turowski K., „Odrodzenie” – historia Stowarzyszenia Katolickiej Młodzieży Akademickiej, Warszawa 1987

Christian Culture Movement “Rebirth”
The outline of the origins and development of socio-religious
activities in Rzeszów
Summary

Today’s Christian Culture Movement “Rebirth” is the heir and successor of the idea of the Catholic University Students’ Association “Rebirth”, which functioned in the interwar period.

“Rebirth” in its intention became a precursor to collective participation in the profession of faith of the existing associations of lay Catholics while maintaining the fidelity and close relationship with the Catholic Church hierarchy. That attitude was expressed by active participation in the liturgical life, common recited Masses, open and closed retreats, the deepening of Catholic education, the spread of Catholic ethics, as well as in the whole public and private life.

It is worth noting that the activity of the prayer and study Community in Rzeszow has its origin in the Jasna Góra Days of Prayer, held under the chairmanship of Primate Cardinal Stefan Wyszyński in September 1979. Those Days were attended by the representatives - seniors of the prewar “Rebirth” and postwar intelligentsia from various dioceses, including the Diocese of Przemyśl, which previously included Rzeszów. During that national meeting the concept of organizing regular Regional Days of Prayer for the intelligentsia was born.

The consequence of that idea was the meeting of Ignacy Krużyński, the chairman of the National Council of Days of Prayer in Jasna Góra (a former member of the Catholic University Students’ Association “Rebirth” in the interwar period, then his senior-leader) with Bishop Ignacy Tokarczuk.

The influence of the Rzeszów environment of “Rebirth” has contributed significantly to the emergence of new Communities in the neighbouring areas, which cooperated in organizing important events. New groups of the Catholic University Students’ Association “Rebirth” were established in Łańcut, Jarosław and Przemyśl. The meetings were initially held in the houses of families with the presence of a priest. However, when the number of members of the congregation increased, they were transferred to the places near the church.

The whole work undertaken by the Community is inherent in the legacy promoted by the founders of the early twentieth century, which is manifested in the construction of personal, family and social life, with particular immersion in the motto “Instaurare omnia in Christo”.